

22. juuli 2025

Lahend nr 15653/22 – õigus vabadele valimistele

Bradshaw jt vs. Ühendkuningriik

Protokolli nr 1 artikkel 3

Asjaolud

Kaebajad on endised Ühendkuningriigi parlamendiliikmed. 2019. ja 2020. aastal avaldati vastavalt parlamendi alamkoja digitaal-, kultuuri-, meedia- ja spordikomisjoni („DCMS“) raport „Desinformatsioon ja "võltsitud uudised"“ ning parlamendi luure- ja julgeolekukomisjoni (ISC) raport „Venemaa“. Kaebajad arvasid, et need aruanded koos valitsuse avaliku vastusega ISC aruandele pakkusid usaldusväärseid tõendeid Venemaa sekkumise kohta 2019. aasta üldvalimistesse Suurbritannias.

Kaebajad koos kahe elukaaslase ja ühe mittetulundusühinguga taotlesid luba vaidlustada kohtuliku läbivaatamise teel toonase peaministri otsust mitte algatada sõltumatut uurimist Venemaa valimissekkumise kohta. Nende loataotlus lükati tagasi kaks korda madalama astme kohtus ja uuesti apellatsioonikohtus.

EIK-sse pöördudes tuginesid kaebajad protokolli nr 1 artiklile 3 ja leidsid, et kostjariik rikkus oma positiivset kohustust uurida vaenulikku sekkumist demokraatlikesse valimistesse ja et ta ei kehtestanud tõhusat õiguslikku raamistikku, et tagada talle sellest artiklist tulenevaid kohustusi.

EIK seisukohad

Protokolli nr 1 artikkel 3

EIK leidis, et kaebajate kaebus oli protokolli nr 1 artikli 3 kohaldamisalas ja et valitsuse esialgset vastuväidet ei olnud vaja otsustada seoses „ohvri“ staatusega.

EIK märkis, et ei saa alahinnata desinformatsiooni leviku ja „mõjukampaaniate“ juhtimise ohtu, kuid nende olemus oli siiski selline, et nende pinnalt oli raske hinnata nende mõju üksikutele valijatele ja laiemalt antud valimiste tulemustele. EIK märkis, et see ei tohiks siiski takistada liikmesriike rakendama meetmeid demokraatlike väärtuste kaitsmiseks.

EIK juhtis tähelepanu, et desinformatsiooni ohtude ja otsese tsensuuri ohtude vahel on väga õhuke piir. Kui riik rakendab meetmeid desinformatsiooni vastu võistlemiseks, siis tuleb arvestada ka selle mõju artiklist 10 tulenevale väljendusvabadusele. Selle artikli kontekstis on EIK varasemalt leidnud, et valimisele eelnenud perioodil on eriti oluline, et arvamusi ja teavet lubatakse vabalt levitada. Seetõttu tuleks selliseid meetmeid hoolikalt kalibreerida tagamaks, et need ei segaks ebaproportsionaalselt üksikisikute õigust anda ja saada teavet, eriti valimistele eelnenud perioodil.

EIK märkis, et kuigi liikmesriigid ei tohiks olla passiivsed, kui nad seisavad silmitsi tõenditega selle kohta, et nende demokraatlikud protsessid on ohus, tuleb neile anda samas laiaulatuslik kaalutusõigus selliste ohtude vastu võitlemiseks.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

EIK leidis, et käesoleval juhul oli liikmesriik tegutsenud oma kaalutusõiguse raamides ehkki valitsuse esialgses vastuses oli kahtlemata olnud puudusi.

EIK ei tuvastanud käesoleval juhul protokolli nr 1 artikkel 3 rikkumist.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)